

Het gehele duidelijk getypeerde woningcomplex langs de Jan Gijzenkade en een aantal straten daarachter werd gebouwd in 1930 – 1932 naar het ontwerp van architect Jacques van Velsen. Opdrachtgever was de rooms-katholieke woningbouwvereniging “Sint Josef”. De woningen waren bestemd voor grote gezinnen. Voor de Stichting Geveltekens Vereniging Haerlem (SGVH) zijn vooral de voor bijna iedere woning vervaardigde heiligenbeeldje door beeldhouwer Mari Andriessen interessant. Deze beeldjes hebben geleid tot de bijnaam “*Heilige huisjes*”. De Haarlemse beeldhouwer Andriessen (1897 – 1979) was in die periode één van de vernieuwende kunstenaars op het gebied van kerkelijke/religieuze kunst. Aan de voorgevel is een soort smalle gemetselde hoekige pilaar die wordt bekroond door een zandstenen beeldje van een heilige. De naam van de heilige is vermeld op de houten oversteklijst bij de ingang. De beeldjes zijn in 1981 gerestaureerd door beeldhouwer/kunstenaar Wilgenburg.

Lekstraat 14 - Sint Adelbert – attribuut: boek

Adelbert van Egmond was een missionaris in Holland. Hij was, evenals Willibrord, een leerling geweest van Egbert van Rathmelsigi en zou met Willibrord vanuit Ierland de overtocht hebben gemaakt.

Het meeste van wat we weten over Adelbert is afkomstig van de monnik Ruopert van Mettlach. Aan het eind van de 10^e eeuw stuurde Egbert, bisschop van Trier en zoon van graaf Dirk II van Holland, deze monnik naar Egmond om de plaatselijke verhalen over Adelbert vast te leggen. Ruopert verwerkte deze overleveringen tot een biografie.

Na de dood van Adelbert ontstond een cultus rondom zijn graf. Boven het graf werd een kerkje gebouwd. Later liet graaf Dirk I op aandringen van de non Wilfsit de botten opraven. Bij deze werkzaamheden ontstond een geneeskrachtige bron die de naam “Adelbertusput” heeft gekregen. Deze Adelbertusput is tot op de dag van vandaag te vinden in de duinen bij Egmond, te midden van de opgemetselde fundamenten van de oude kapel.

Lekstraat 16 - Sint Willibrord – attribuut: staf en kerk

Willibrordus werd in 658 te Northumbria, het huidige Newcastle, geboren. Hij was een zoon van pas bekeerde ouders en werd als zevenjarige jongen door zijn vader Wolgis toevertrouwd aan het klooster van Ripon nabij York in Engeland, voordat zijn vader zelf als kluisenaar ging leven.

Op zijn 20^e vertrok Willibrord naar Ierland. In de Abdij van Rathmeisigi onderwierp hij zich aan een regime van strenge tucht. Tien jaar later, hij was toen 30 jaar oud, werd hij daar in 688 tot priester gewijd. Willibrord wilde heidense volken bekeren en in 690 ging hij met 12 metgezellen via Katwijk naar Friesland.

In 752 schreef Bonifatius een brief, waarin hij vermeldde dat Willibrord de Friese heidense heiligdommen en tempels had vernietigd. Van daaruit ging Willibrord naar België en Luxemburg. Willibrord stierf op 81-jarige leeftijd en werd begraven in de crypte van de basiliek van Echternach.

Bij het witte kerkje in Heiloo ligt een waterput die al sinds de vroege middeleeuwen pelgrims trekt. Deze put houdt verband met een wonder van de bekende zendeling Willibrord, die rond 720 de waterbron zou hebben laten ontstaan. Ter ere daarvan werd naast de put een kerk gesticht en de plaats werd bekend als bedevaartsoord.

Lekstraat 18 - Sint Jeroen – attribuut: kelk

Jeroen van Noordwijk is eind 8ste eeuw geboren in Schotland. Hij was de zoon van christelijke edelen.

Als kind was hij anders dan de meeste kinderen bij hem in de buurt. In plaats van buitenspelen ging hij naar de kerk om te bidden en te mediteren. Toen hij twaalf was, vertelde hij zijn ouders dat hij het klooster in wilde. Zij waren hier niet blij mee, omdat hij de enige zoon was, en hij dus alles zou erven, inclusief het landgoed. De jonge Jeroen bleef bij zijn besluit.

Jeroen werd tot priester gewijd. Hij kwam naar Nederland om het evangelie te verspreiden. Door de bisschop Hunger van Utrecht werd hij naar Northgo, het huidige Noordwijk, gestuurd. Jeroen zou er in 851 het eerste kerkje hebben

gesticht, toegewijd aan Sint Maarten.

In 856 landden de Vikingen op het strand van Noordwijk. Ze namen een groot deel van de bevolking gevangen; ook werden de mensen gedwongen de oude goden opnieuw te vereren. Jeroen weigerde te offeren aan die goden, waarna hij werd onthoofd. Toen de Vikingen wegtrokken, werd hij begraven in de duinen bij Noordwijk. Later is het stoffelijk overschot herbegraven bij het klooster in Egmond.

Lekstraat 20 - Sint Leo van Veghel – attribuut: strop

Hoewel het niet in de bedoeling van Willem van Oranje lag om tot vervolging van katholieken over te gaan, schiep hij er door het omarmen van de Geuzen wel de gelegenheid toe. In de veroverde steden werd vrij hardhandig afgerekend met de lokale geestelijkheid.

In Gorcum bevonden zich een nonnen- en een Franciscanen mannenklooster. De nonnen verlieten de stad, maar de meeste monniken weigerden dit. Zo ook de twee pastoors van Gorcum, Leonardus van Veghel en Claes Poppel.

De monniken en ook de twee pastoors werden gevangen genomen. Pastoor Leanart van Veghel werd op dezelfde dag vrijgelaten om geestelijke bijstand te verlenen aan drie katholieke leken die de volgende dag terecht zouden worden gesteld. Voorwaarde was dat hij geen Heilige Mis zou opdragen en alleen de protestantse calvinistische leer zou preken. Op 2 juli, op het feest van Maria Visitatie, hield hij echter een preek. Hij bezwoer de toehoorders trouw te blijven aan het katholieke geloof.

Deze preek werd Leanart uiteraard niet in dank afgenomen. Op 9 juli 1572 werd de groep naar een turfschuur gebracht die aan een klooster behoorde. Claes Pieck werd als eerste uitgekozen en werd voor de ogen van de anderen opgehangen. Jeroen van Weert; Nicasius van Heeze en de pastoors Leanart van Veghel en Claes Poppel volgden hen. De stoffelijke resten van de martelaren werden eerst nog onteerd en verminkt, maar uiteindelijk slaagden enkele invloedrijke Gorcummers erin om Lumey, de leider van de Geuzen, te bewegen de martelaren een begrafenis te gunnen.

Bron: Archief SGVH (Drs. C.J.B.P. Frank & Drs. J.H.J. van Hest)

Jaarboek 2011 Historische Vereniging Haerlem – Nieuws over gevelstenen – Martin Busker
Documentatie W.J.H. de Ridder en Gert-Jan van der Wouden